

3. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. URL: <https://www.twerpx.com/file/43408>

4. Тодорова Н. Ю. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах : дис. канд. філол. наук : 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2018. 244 с.

5. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови : навч. посібник. Київ : Знання, 2007. 494 с.

6. Фразеологічний словник української мови / укл. Білоноженко В. М., Винник В. О. та ін. Кн. 1. Київ : Наукова думка, 1993. 528 с.

7. Ярещенко А. П., Бездітко В. І., Козир О. В., Немировська Н. Г. Сучасний фразеологічний словник української мови. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009. 640 с.

ДЕНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ КАЗКИ БРАЙАНА ЖАКА «ВИГНАНЕЦЬ З РЕДВОЛУ» («THE OUTCAST OF REDWALL»)

МакГауен Тетяна Вікторівна, канд. філол. наук, ст. викладач;

Мироненко Давид Віталійович, студент

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаси, Україна*

Досягнення еквівалентності тексту перекладу є основним завданням перекладача, для реалізації якої він шукає міжмовні лексичні відповідники – слова та словосполучення перекладу й оригіналу, які в одному з своїх значень передають однаковий, або відносно однаковий, обсяг інформації та є функціонально рівнозначними [3, с. 444]. Лексичні трансформації, класифіковані О.О. Селівановою, поділяються на денотативні і конотативні і містять низку інших конкретних модифікацій [5, с.461]. У нашій роботі ми досліджуємо денотативний аспект лексичних трансформацій на матеріалі авторського перекладу англійської казки Брайана Жака «Вигнанець з Редволлу».

У нашому авторському перекладі фрагменту дитячої казки здебільшого спостерігаємо такі перекладацькі перетворення на денотативному рівні як синоніми та антоніми, кореферентні заміни, поруч з випадками метафоричних і метонімічних трансформацій.

Синонімічні трансформації в перекладі насамперед використовуються при відсутності прямих і повних еквівалентів [1, с. 136].

Так, у прикладі *The **ancient** otter waited until silence fell and they were watching him expectantly, then he began* // **Стара** видра чекала, поки настане тиша, і вони уважно спостерігали за нею, тоді вона почала ми спостерігаємо синонімічну заміну прикметника *ancient* (старовинна) прикметником *стара*, таким чином ми підбрали більш зрозумілий для читацької аудиторії, а саме, дітей, відповідник і більш коректне слово на позначення віку.

В іншому прикладі *Rubbing his aching back, he crawled over to where an older vixen named **Nightshade** was ministering to Swartt, binding his six-clawed paw with a poultice of herbs and snow* // Потираючи свою забиту спину, він поповз туди, де старша лисиця, яку називали **Красавка**, доглядала Сварта, перев'язує його шестипалу лапу припаркою з трав та снігу для перекладу імені однієї з героїнь казки *Nightshade*, яке є найменуванням пасльонової рослини та має декілька міжмовних відповідників, ми виконали міжмовну синонімічну заміну, використавши такий еквівалент як *Красавка*. В англomовному варіанті автор апелював до загадковості та таємничості лисиці *Nightshade* (нічна тінь), а ми використали термінологічний відповідник *Красавка*, який акцентує увагу на зовнішності героїні і створює образ дуже гарної лисиці.

Антонімічний переклад вважають нічим іншим як синонімічною заміною [2, с. 70]. У прикладі *Good show, chaps, but mind ymanners or Mr. Rillbrook **won't** tell you a story* // Гарна вистава, дитвора, але пам'ятайте про свої манери, бо пані Рілбрукша **хоче** розповісти вам історію ми використали антонімічну заміну для зміни акценту з погрози *won't tell* (не розкаже) на позитивне стимулювання уваги дітлахів – *хоче*.

Кореферентні заміни зазвичай використовуються для позначення героїв твору різними найменуваннями [1, с. 136]. Так, у прикладі *The **leverets** shouted encouragement eagerly* // **Малюки** охоче викрикнули підбадьорювання, ми спостерігаємо кореферентну заміну іменника *leverats* (зайченята) іменником *малюки*, яке відображає спільну сему обох іменників, молоді створіння, та, водночас, дозволяє уникнути тавтологічного повтору лексичної одиниці, що дозволяє зробити сприйняття тексту цікавішим.

О. О. Селіванова відносить метафоричні трансформації до денотативного аспекту лексичних трансформацій, адже за її словами, метафоричні трансформації є синонімічними замінами, зазвичай контекстуального типу [4, с. 467], і виокремлює реметафоризацію, або створення нової метафори, деметафоризацію, що передбачає зникнення метафори оригіналу, та трансметафоризацію, за якої відбувається зміна донорської зони метафори [5, с. 463].

У нашій роботі ми використали **деметафоризацію**. У прикладі *A picnic lunch was set, close to the **mouth** of a tunnel entrance // Хтось влаштував пікнік близько біля **входу** у тунель* ми замінили метафоричний вираз *mouth of the tunnel* (рот тунелю) іменником *вхід*.

Метонімічні заміни представлені еквонімічними, гіперонімічними й парто-партонімічними трансформаціями у нашому авторському перекладі.

У наступному прикладі ми використали **еквонімічну трансформацію**: *Stifling a smile, the **harewife** watched die leverets scurrying around the aged otter, doing their best to show respect and concern as they assisted him // Стримуючи усмішку, **зайчиха** спостерігала як, зайчата енергійно метушилися навколо старої видри, вони робили усе можливе щоб, показати турботу і повагу допомагаючи їй,* ми замінили складений іменник *harewife* (дружина зайця) на іменник *зайчиха*, який показує і жіночий рід, і вік, і сімейний стан в українській мові.

У нашому дослідженні ми використали **гіперонімічні трансформації**. У прикладі *The young **kestrel** was held captive by a whirling mass of snow that swept him over hill, dale, and forest// Молодий **птаx** був у полоні снігового вихору, що проніс його над пагорбами, долиною та лісом* ми вдалися до заміни назви видового поняття *kestrel* (пустильга) назвою родового *птаx*, щоб уникнути повторень. Схожий приклад ми спостерігаємо і у наступному уривку: *The young **kestrel** took flight and wheeled round the badgers head, his wings brushing his friends gold-striped tuzzle // Молодий **птаx** кружляв над головою борсука і крилами торкався його золото-смугастої морди,* де ми виконали генералізацію, щоб урізноманітнити способи позначення героя.

В іншому прикладі *His whole body was pinioned by ice; he was frozen tight, spread-eagled to the trunk of the **hornbeam** // Все його тіло було сковане льодом; він міцно примерз до стовбура **дерева**,* ми виконали заміну назви різновиду дерев *hornbeam* (граб) родовою назвою *дерево*, оскільки інформативно тип дерева не є важливим для перекладу уривка, уникнення опису зайвих деталей дозволяє сконцентрувати увагу на замороженому стані птаха.

У нашій роботі ми також використали **парто-партонімічні трансформації**: *... the badger cracked shells in his strong **teeth** and placed the nuts before his friend // ... борсук розломив шкаралупу своїми сильними **щелепами** і поклав горіхи перед своїм другом,* у наведеному прикладі ми замінили іменник *teeth* (зуби) на іменник *щелепи*, оскільки опис ряду сильних зубів, а саме цим є щелепа, додає враження їх більшої міці та сили.

Під час роботи загалом були використані такі трансформації як синонімічні, кореферентні й антонімічні заміни, метафоричні

(деметафоризація) й метонімічні трансформації (еквонімічні, гіперонімічні, парто-партонімічні заміни). Складність таких трансформацій полягає у тому що, треба міняти лексичні компоненти мови оригіналу під час перекладу для адекватної передачі їх стилістичних, семантичних і прагматичних характеристик з урахуванням норм мови перекладу.

Література

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода. М. : Высшая школа, 2003. 136 с.
2. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 4-те, допов. Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2016. 114 с.
3. Сдобников В. В., Петрова О. В. Теория перевода М. : Восток–Запад, 2006. 444 с.
4. Селіванова О. О. Мовленнєвий вплив в комунікативній взаємодії. *Психолінгвістика*. 2012. Вип. 10. С. 450–476.
5. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.

ВІДТВОРЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОРИГІНАЛЬНОГО ТЕКСТУ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ

Могілей Ірина Іванівна, *ст. викладач*

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаси, Україна*

Статтю присвячено аналізу граматичних трансформацій в українських перекладах творів англomовних письменників, зокрема морфологічних перетворень, що передусім формують структурно-логічний потенціал перекладацької еквівалентності у творах іншою мовою. Трансформаційний ресурс граматичних перетворень подано у зіставному аспекті і на прикладі численних випадків застосування граматичних заміни.

Ключові слова: граматична еквівалентність, граматичні трансформації, граматичні заміни.

Постановка проблеми. Перекладацькі перетворення мовних граматичних феноменів у переважній більшості текстів зазвичай охоплюють морфологічні та синтаксичні трансформації, а також додавання і опущення. Різноманіття цих перетворень у царині художніх текстів обумовлено складністю їх мовлення та труднощами їх інтерпретації в умовах перекладу. Граматична еквівалентність таких текстів є передусім результатом комплексного дослідження цілісної «граматичної картини» художнього твору у аспекті осягнення і оцінки